

УДК 340.12:341.24(477)

К. А. Рагуліна, молодший науковий співробітник, здобувач НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України

Конституційно-правова регламентація статусу міжнародних договорів України

Статтю присвячено дослідженню теоретичних і науково-практичних проблем визначення місця міжнародних договорів у системі джерел права України. Звертається увага, що потреба в чіткій нормативній регламентації юридичної сили міжнародних договорів має важливе значення для повного та ефективного забезпечення національних інтересів України у сфері зовнішньої політики. Обґрунтовується висновок, що від ефективності імплементації норм міжнародних договорів у національне законодавство залежить успіх інтеграції України в європейський і світовий правовий простір.

Ключові слова: міжнародно-правові договори, імплементація, правова система, національне законодавство, міжнародне право.

Україна, як суверенна держава, має власну систему джерел права, яка не є закритою. Відкритість національної правової системи обумовлена потребою в існуванні однакових правових принципів і норм, відповідно до яких відбувається співробітництво з міжнародною спільнотою. Відтак, проблема

визначення місця міжнародних договорів у національній правовій системі, а також правове забезпечення ефективної їх імплементації набуває важливого не лише теоретичного, але й практичного значення. Додаткової актуальності цій проблемі надає адаптація законодавства України до законодавства ЄС.

Метою дослідження є вирішення проблеми нормативної регламентації статусу міжнародних договорів у вітчизняному законодавстві.

Теоретичною основою для запропонованої статті послужили наукові праці представників доктрини конституційного та міжнародного права, які присвячені загальним проблемам реалізації міжнародного права і його співвідношення з правом внутрішньодержавним, а саме: О. В. Барбука, Я. Броунлі, В. Г. Буткевича, Ю. О. Волошина, В. Н. Денисова, О. М. Іванченко, Г. В. Ігнатенка, І. І. Лукашука, С. Ю. Марочкіна, Б. І. Осмініна, Л. В. Павлової, Г. І. Тункіна, О. М. Талалаєва, Дж. Фіцморіса та ін. Що стосується правового статусу міжнародних договорів України в системі національного законодавства та їх дії у внутрішньодержавному правопорядку, то цій проблематиці у вітчизняній юридичній літературі приділено достатньо багато уваги. Це, зокрема, праці таких науковців, як О. В. Буткевич, М. В. Буроменський, Ю. Л. Медведєв, О. О. Мережко, О. А. Назаренко, В. П. Паліюк, Н. М. Пархоменко, К. О. Савчук, Д. С. Терлецький та ін. Проте є питання, які й на сьогодні залишаються відкритими.

У сучасних умовах забезпечення міжнародного правопорядку не може бути здійснено виключно на основі міжнародного права. Необхідно, щоб воно стало першочерговим конституційно закріпленим завданням національно-правового регулювання [1, с. 66]. Ефективність дії міжнародного права значною мірою залежить від його підтримки з боку внутрішньодержавного права [2, с. 6]. Водночас, як зазначає Ю. О. Волошин, нова епоха глобального конституціоналізму ставить на порядок денний вирішення проблеми збереження держав-

ного суверенітету, його захисту від зовнішнього впливу, з однієї сторони, та активізацію міждержавної інтеграції – з іншої [3, с. 58].

Здійснення подальшої інтеграції України до об'єднаної Європи, також активізація міждержавного співробітництва в цілому вимагає виваженості в процесі визначення національних інтересів країни [4, с. 164] та обрання відповідних засобів їх правового забезпечення. Ця діяльність в сучасних умовах має здійснюватися з урахуванням вимог міжнародного права [5, с. 149]. За цих умов для України набуває значущості проблема вирішення на конституційному рівні питань щодо визначення статусу норм міжнародного права і, зокрема, міжнародних договорів у національній системі джерел права та виведення чіткої формули їх застосування.

Слід зазначити, що юридичної сили норми міжнародних договорів набувають через механізм, який обумовлений обраним доктринальним підходом держави щодо питання співвідношення національного та міжнародного права. Регламентація співвідношення цих правових систем є невід'ємним елементом сучасного конституційного законодавства й обґрунтовує місце міжнародних договорів у системі джерел права.

В юридичній науці склалося три основні концепції співвідношення міжнародного та внутрішньодержавного права: моністична, що ґрунтується на верховенстві міжнародного права; моністична, що виходить із примату внутрішньодержавного права, та дуалістична, що розглядає міжнародне та внутрідержавне право як дві різні правові системи. Проте, як слушно зазначає М. О. Медведєва, теорії дуалізму і монізму в чистому вигляді на сьогодні малопритатні для розкриття особливостей взаємодії міжнародного і національного права. Більш раціональними є ті доктринальні погляди, які виходять із взаємодії та взаємовпливу обох систем права. Мова йде про концепції «поміркованого» дуалізму чи монізму (Ч. Хайд, А. Фердросс) або теорія координації, підтримувана Я. Броунлі, згідно із якою міжнародне право як право координації не передбачає автома-

тичної відміни внутрішніх норм, які суперечать зобов'язанням у міжнародному плані [6, с. 43].

Українська правова доктрина стоїть на позиціях помірною дуалізму [7, с. 4], відповідно до якого національне і міжнародне право є самостійними системами, які на певному етапі можуть перетинатися, що, у свою чергу, свідчить про наявність загальних правил вирішення можливих колізій. За словами М. М. Марченко, помірний дуалізм на відміну від традиційного дуалізму походить, за прикладом діалектичного дуалізму, не тільки з взаємозв'язку і взаємодії розглянутих правових систем, але і з принципу паритетності в їх взаєминах [8].

На міжнародному рівні співвідношення між національним правом і міжнародними договірними зобов'язаннями регламентується правовими нормами, які знайшли відображення у Віденській конвенції про право міжнародних договорів 1969 р. Відповідно до ст. 27 Конвенції учасник не може посилається на положення свого внутрішнього права як на виправдання для невиконання ним договору. Аксиомою є те, що національне право не може відхилитися від міжнародного права і що держава не може уникнути міжнародної відповідальності шляхом прийняття національного законодавства, яке суперечить його міжнародним зобов'язанням [9].

Однак пріоритет міжнародного права на міжнародному рівні не може бути автоматично перенесений на національний рівень. Вирішення такої колізії залежить від співвідношення національного і міжнародного права в кожній національній правовій системі, оскільки порушуються питання конституційного права, які включають ієрархію і природу відповідних правових норм [10]. Таким чином, кожна держава зобов'язана сумлінно виконувати свої міжнародно-правові зобов'язання, але при цьому вільна самостійно визначати, яким чином будуть реалізовані ці зобов'язання. У своїй правовій системі держава може навіть встановлювати пріоритет свого законодавства стосовно міжнародного права. Безумовно, це може спричинити відповідальність, але ця відповідальність буде носити виключно міжнародно-правовий характер і жодним чином не

матиме юридичного значення для національної правової системи [11, с. 4].

У сучасній міжнародній доктрині домінує тенденція визнання примату міжнародного права над національним правом. У більшості демократичних країн Європи на конституційному рівні закріплено норми, відповідно до яких ратифіковані міжнародні договори в ієрархії національних джерел права стоять вище, ніж національний закон, оскільки норми останнього не можуть ані суперечити нормам міжнародного права, ані відмінити їх. Утім, як слушно зазначає Н. М. Оніщенко, примат міжнародного права не може тлумачитися вельми прямолінійно в тому сенсі, що всі внутрішньодержавні норми знаходяться в «підкоренні» у норм міжнародного права. У цьому сенсі слід наголосити, що конституція держави не може автоматично бути «підкореною чи підпорядкованою» нормам міжнародних договорів, що укладені державою з іншими членами світової спільноти [12, с. 34–35].

О. О. Мережко зазначає, що відповідні положення конституційного права окремих держав, які стосуються питань взаємодії національного і міжнародного права, часто мають доволі абстрактний характер, формулюючи, як правило, лише головну засаду щодо такої взаємодії, залишаючи при цьому конкретизацію цієї засади практиці застосування права [13, с. 34–35]. Вітчизняна конституційна практика стоїть на позиції визнання примату міжнародного права, але в обмеженому обсязі, зважаючи як на принцип верховенства Конституції, так і дуалізм у питаннях дії міжнародного права.

Розглянемо конституційно-правову позицію України щодо місця норм, які мають міжнародно-правове походження, у системі національного законодавства. М. О. Баймуратов та Алмохаммед Мутана Аббас відмічають, що питання про сприйняття вітчизняним законодавством норм міжнародного публічного права належить до найбільш суперечливих правових проблем [14, с. 57]. Дискусія виникає насамперед під час розгляду питання про співвідношення юридичної сили норм міжнародного та внутрішнього права. С. В. Черніченко слушно зазначає, що для

практики важливо не те, чи утворюють міжнародне і внутрішньо-державне право єдину правову систему або ж є двома самостійними правовими системами, а те, чи може будь-який державний орган, включаючи суд, або посадова особа при вирішенні конкретної справи, що відноситься до її компетенції, для обґрунтування свого рішення послатися безпосередньо на міжнародний договір або міжнародний звичай. Ще більш важливо для практики з'ясувати, чи має в будь-яких випадках те чи інше положення міжнародного права, на яке можна послатися при вирішенні конкретної справи безпосередньо, пріоритет по відношенню до того чи іншого положення внутрішньо-державного права в разі колізії між ними [15, с. 97].

Вирішення проблеми співвідношення та пріоритетності міжнародно-правових та національних норм у разі їх колізії, перш за все, вимагає перегляду (більш чіткого закріплення) і узгодження відповідних норм Конституції і законів України. Так, чинна Конституція, так само як і Закон «Про міжнародні договори України», інші джерела конституційного законодавства не дають вичерпної відповіді ані на питання про співвідношення норм міжнародного права з нормами національного права, ані на питання про умови безпосереднього або пріоритетного застосування міжнародно-правових норм у рамках національного правопорядку України.

Конституція є основоположним документом, що визначає ключові аспекти державно-правового життя країни, зокрема щодо виконання норм міжнародного права. Вона містить конкретні гарантії виконання міжнародних договорів, визначає не тільки порядок введення норм міжнародного права в національну правову систему, але і юридично можливі межі їх дії. Отже, саме Конституція виконує роль генерального трансформатора, сполучної ланки між національною правовою системою і системою міжнародного права.

Ще у Декларації про державний суверенітет Україна визначила свою позицію з приводу обговорюваного питання, проголосивши перевагу загальновизнаних норм міжнародного права перед нормами національного права. Сьогодні питання

про співвідношення національного та міжнародного права вирішується відповідно до положень ст. 9 Конституції, яка закріплює положення, відповідно до якого чинні міжнародні договори, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою, є частиною національного законодавства України. Зазначені конституційні положення фактично легалізують механізм імплементації міжнародних договорів, що містять умови включення норм міжнародного права до національної правової системи.

Конституція України встановлює засадничі принципи дії норм міжнародного права у внутрішньому правопорядку України як правову підставу їх реалізації, але залишає поза увагою низку принципово важливих питань, пов'язаних зі статусом міжнародного права у вітчизняній правовій системі. Так, у вітчизняній правовій доктрині звертається увага на те, що в Конституції не закріплено примат міжнародного права над національним правом як правову передумову для забезпечення дотримання Україною принципу *pacta sunt servanda* та відсутня чітко визначена ієрархія норм міжнародного права та внутрішнього. Ю. М. Тодика зазначав, що «Конституція України прямо не закріплює пріоритет міжнародних норм над нормами внутрішнього законодавства, що дає можливість неоднозначного тлумачення в цій частині ст. 9 Конституції України». Він вважав, що «тут повинна бути більш чітка нормативна модель» [16, с. 252–253]. О. А. Назаренко підкреслює, що замість того, щоб дати однозначну відповідь на питання про статус в національній правовій системі міжнародних договорів та міжнародного права, Конституція створила умови для різнопланового тлумачення її положень, породила багато спірних питань. Зокрема, виникла проблема статусу міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких для нашої держави надана не Верховною Радою України, а Верховною Радою УРСР чи Президією Верховної Ради УРСР [17, с. 127]. Варто додати й те, що на сьогодні залишається невирішеним на конституційному рівні питання щодо місця і можливості безпосереднього застосування нератифікованих міжнародних договорів, які підлягають затвердженню.

Неврегульованість зазначених питань у нормах Конституції України певним чином компенсується спеціальним законодавством. Більш детальне регулювання таких питань, як застосування положень міжнародних договорів України на національному рівні і визначення місця міжнародних договорів у системі нормативно-правових актів України робиться в Законі «Про міжнародні договори України», а також у ряді інших законів України.

Профільний Закон України «Про міжнародні договори України», покликаний конкретизувати положення Конституції, фактично вирішує питання про перевагу норм міжнародного права над національним законодавством. Так, відповідно до ч. 2 ст. 19 цього Закону, якщо міжнародним договором України встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені відповідним актом законодавства України, то застосовуються правила міжнародного договору. При цьому Д. С. Терлецький обґрунтовує неконституційність даної норми, зазначаючи, що вона фактично не стільки встановлює правило подолання колізій, скільки вказує на припустимість безпосереднього застосування міжнародних договорів всупереч конституційним приписам [18, с. 10]. Варто звернути увагу, що зазначене положення, яке вирішує протиріччя між договором і законом на користь першого, є колізійною нормою, яка встановлює правило вирішення конфлікту норм права стосовно конкретної ситуації. За рамками встановленого правила залишається практика застосування закону, який не відповідає міжнародним договорам в тому випадку, якщо інший правозастосовувач подібного протиріччя не побачив. У разі сумніву в конституційності закону суд зобов'язаний звернутися до органу конституційного контролю. У разі невизначеності в питанні про відповідність закону міжнародного договору він приймає рішення самостійно [19, с. 4]. Таким чином, можна констатувати, що ч. 2 ст. 19 Закону «Про міжнародні договори України» встановлює колізійну прив'язку і не свідчить про абсолютний пріоритет одного джерела права над іншим, оскільки вирішення чи підлягає застосуванню

в конкретній справі міжнародний правовий акт, якщо виявляється невідповідність йому внутрішнього закону відноситься до самостійної компетенції судів загальної юрисдикції.

Поточне галузеве законодавство України також стоїть на позиціях примату застосування міжнародних договірних норм у разі їх розбіжності з нормами національного права. Наприклад, у Законі України «Про міжнародне приватне право» закріплено положення про те, що якщо міжнародним договором України передбачено інші правила, ніж встановлені цим Законом, застосовуються правила цього міжнародного договору. Аналогічні положення закріплені й у кодифікованих законодавчих актах, зокрема в Кодексі адміністративного судочинства України (ч. 6 ст. 9), Цивільному кодексі України (ч. 2 ст. 10), Цивільному процесуальному кодексі України (ст. 428), Кодексі законів про працю України (ст. 81), Житловому кодексі України (ст. 193). Отже, в Україні визнається принцип «галузевого монізму», згідно з яким у самому Законі передбачено, що в разі встановлення міжнародним договором інших правил, ніж ті, що закріплені відповідним законом, то застосовуються правила міжнародного договору.

Традиційно акцентується увага на тому факті, що Закон «Про міжнародні договори України», який не є актом вищої юридичної сили щодо інших законів, намагається встановити пріоритетність міжнародних договорів над усіма національними законами, які вже існують чи будуть прийняті. Такий підхід, на думку багатьох фахівців, все ж має встановлюватися Конституцією.

Конституція України у ч. 1 ст. 9 розглядає чинні міжнародні договори України як частину законодавства, тобто міжнародні договори по обов'язковості їх виконання прирівнюються до норм національного законодавства. При подібному підході в разі колізії національної норми і норми міжнародного договору вони розглядалися б як норми рівної юридичної сили із застосуванням принципу *lex posterior derogat priori*. Подібний підхід викликає ряд заперечень у зв'язку з тим, що: основним принципом міжнародного права є те, що воно превалює над внутрішнім

правом держав; загально визнано, що держава не має права посилатися на своє внутрішнє право для обґрунтування відмови виконувати зобов'язання, що випливають з норм міжнародного права. У світлі зазначеного, необхідно звернутися до роз'яснення пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, який у Постанові «Про застосування судами міжнародних договорів України при здійсненні правосуддя» постановив, що якщо міжнародним договором України, який набрав чинності в установленому порядку, передбачено інші правила, ніж ті, що визначені у відповідному акті законодавства України, то застосовуються правила міжнародного договору. Під час розгляду конкретної судової справи вирішення (подолання) колізії між нормою міжнародного договору України і нормою іншого законодавчого акта України належить до компетенції суду. Отже, можна констатувати, що за умов відсутності прямих положень Конституції щодо пріоритету міжнародних договорів над національними законами, у процесі правозастосування в Україні діє ситуаційний пріоритет міжнародних договорів України над законами, тобто виключно у разі суперечності між міжнародним договором та національним законом.

Слід зазначити, що Конституція України визнає частиною правової системи України лише міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України (ратифіковані договори). Саме тому тривалий час точилася дискусія, чи є частиною національного законодавства й інші міжнародні договори, зокрема й ті, що укладені на рівні міністерств. Дану суперечку вирішила згадана Постанова ВССУ з розгляду цивільних та кримінальних справ «Про застосування судами міжнародних договорів України при здійсненні правосуддя». Так, у даній Постанові визначено, що не тільки міжнародні договори, які ратифіковані Верховною Радою України, є частиною національного законодавства, а й ті, які не потребують ратифікації й затверджуються у формі указу Президента або постанови Кабінету Міністрів України та погоджуються сторонами різними способами. Зазначене можна обґрунтувати таким: 1) між-

народні зобов'язання держави в силу принципу *pacta sunt servanda* підлягають неухильному дотриманню; 2) міжнародне право не знає принципу ієрархії міжнародно-правових норм в залежності від органів держави, які брали участь в їх створенні; 3) суб'єктом міжнародно-правових відносин є держава, незалежно від того, який орган її представляє. Іншими словами, всі міжнародні договори, незалежно від того, укладені вони від імені держави, уряду або міністерства, а також від форми вираження згоди на їх обов'язковість, у рівній мірі накладають зобов'язання на державу в цілому, оскільки в міжнародних відносинах держава виступає як єдине ціле, як суб'єкт міжнародного права, а не як та чи інша гілка влади.

На завершення можна зробити такі висновки.

1. Проблема імплементації норм міжнародного права в національне законодавство стає все більш актуальною з точки зору функціонування політичної і правової систем, вирішення нагальних соціально-економічних завдань розвитку країни.

2. Україна визнає для себе примат міжнародного права, але в обмеженому обсязі, оскільки конституційна практика Україні виходить із верховенства Конституції та дуалістичного підходу у питаннях дії міжнародного права.

3. Вбачається необхідність конституційного визначення юридичної сили міжнародних договорів України та їх співвідношення з актами національного законодавства України, адже чіткої регламентації не надає ані Конституція України, ані спеціальне законодавство.

4. Задекларовані наміри України стосовно її участі в європейських та світових інтеграційних процесах зумовлюють необхідність удосконалення змісту конституційного регулювання взаємоузгодження міжнародного права і національного права шляхом проведення реформи Основного Закону.

5. Вирішення питання конституційної і законодавчої регламентації статусу міжнародних договорів України допоможе на решті визначити, яке співвідношення між нормами міжнародного та національного права обирає для себе Україна.

Список використаних джерел

1. Невідомий В. Українська Конституція у світлі проблеми гармонізації національного та європейського права / В. Невідомий // Вісн. Нац. акад. прав. наук України. — 2011. — № 1(64). — С. 63–74.
2. Шиферау А. Г. Внутригосударственное право как средство обеспечения выполнения международных договоров : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.10 / Абебе Гесесе Шиферау. — М., 1995. — 23 с.
3. Волошин Ю. О. Парадигма взаємодії міжнародного та національного права в умовах міждержавної інтеграції: нові підходи та виклики / Ю. О. Волошин // Актуал. проблеми держави і права. — 2011. — Вип. 61. — С. 51–60.
4. Балабанов К. Народна дипломатія в системі міжнародних відносин і її роль у розширенні та зміцненні українсько-грецького співробітництва на сучасному етапі / К. Балабанов // Укр.-грец. міжнар. наук. юрид. журн. «Порівняльно-правові дослідження». — 2005. — № 1. — С. 163–172.
5. Волошин Ю. Дія міжнародних договорів за законодавством України та країн Північного Середземномор'я (порівняльно-правовий аналіз) / Ю. Волошин // Укр.-грец. міжнар. наук. юрид. журн. «Порівняльно-правові дослідження». — 2005. — № 1. — С. 149–156.
6. Медведєва М. О. Значення проблеми співвідношення міжнародного і внутрішньодержавного права для реалізації міжнародно-правових природоохоронних норм / М. О. Медведєва // Вісн. Запорізь. нац. ун-ту. — 2012. — № 3. — С. 41–47.
7. Волков В. Місце норм міжнародного права в правовій системі України / В. Волков, Л. Дешко // Правничий часопис Донец. ун-ту. — 2007. — № 1 (17). — С. 3–8.
8. Марченко М. Н. Тенденции развития права в современном мире [Електронний ресурс] : учеб. пособие / М. Н. Марченко. — М. : Проспект, 2015. — 376 с. — Режим доступу: <https://books.google.com.ua/books?isbn=5392168906>.
9. ICJ. Applicability of the Obligation to Arbitrate under Section 21 of the United Nations Headquarters Agreement of 26 June 1947. Advisory Opinion of 26 April 1988. Separate Opinion of Judge Schwebel. I. C. J. Reports 1988. — P. 42.
10. Lefeber R. The Provisional Application of Treaties // Essays on the Law of Treaties: A Collection of Essays in Honour of Bert Vierdag / Eds. by J. Klabbers, R. Lefeber. The Hague, 1998. — P. 91.
11. Барбук А. В. Соотношение международного и внутригосударственного права: теоретические аспекты / А. В. Барбук // Белорус. журн. междунар. права и междунар. отношений. — 2005. — № 1. — С. 3–12.

12. Оніщенко Н. Співвідношення внутрішньодержавного і міжнародного права: наукові реалії сьогодення / Н. Оніщенко // Вісн. Нац. акад. прав. наук України. – 2015. – № 1 (80). – С. 29–36.
13. Мережко О. Співвідношення міжнародного та національного права [Електронний ресурс] / О. Мережко // Юрид. журн. – 2009. – № 2. – Режим доступу: www.justinian.com.ua/article.php?id=3137.
14. Баймуратов М. О. Особливості входження норм міжнародного права в національне конституційне право України / М. О. Баймуратов, Мутана Аббас Алмохаммед // Вісн. Центр. виборчої комісії. – 2016. – № 1. – С. 53–60.
15. Международное право : учебник / под ред. А. А. Ковалева, С. В. Черниченко. – М. : Омега-Л, 2006. – 831 с.
16. Тодика Ю. М. Конституція України: проблеми теорії і практики : монографія / Ю. М. Тодика. – Харків : Факт, 2000. – 608 с.
17. Назаренко О. А. Міжнародні договори України в системі джерел конституційного права України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 / Назаренко Олена Аркадіївна ; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – Київ, 2006. – 230 арк.
18. Терлецький Д. С. Конституційно-правове регулювання дії міжнародних договорів в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 / Терлецький Дмитро Сергійович ; Одес. нац. юрид. акад. – Одеса, 2007. – 20 с.
19. Пряхина Т. М. Конституционно-правовой статус не вступивших в силу международных договоров Российской Федерации / Т. М. Пряхина // Конституц. и муницип. право. – 2010. – № 6. – С. 2–9.

К. А. Рагулина

**Конституционно-правовая регламентация статуса
международных договоров Украины**

Статья посвящена исследованию теоретических и научно-практических проблем определения места международных договоров в системе источников права Украины. Обращается внимание, что потребность в четкой нормативной регламентации юридической силы международных договоров имеет важное значение для полного и эффективного обеспечения национальных интересов Украины в сфере внешней политики. Обосновывается вывод, что от эффективности имплементации норм международных договоров в национальное зако-

нодательство зависит успех интеграции Украины в европейское и мировое правовое пространство.

Ключевые слова: международно-правовые договоры, имплементация, правовая система, национальное законодательство, международное право.

K. Ragulina

Constitutional regulation of the status of international treaties of Ukraine

The article is devoted to the study of theoretical, scientific and practical problems of determining place of international treaties within the system of sources of law of Ukraine and derivation of a clear formula for their application. Relevance of the topic is based on the fact that the further integration of Ukraine into united Europe along with intensification of intergovernmental cooperation requires finding balance in the process of determination of national interests of the country and selection of appropriate means of their legal protection.

The article states that norms of international treaties acquire legal force through a mechanism which is determined by chosen doctrinal approach of the state regarding correlation of national and international law. It is noted that Ukrainian legal doctrine relies on the concept of moderate dualism, according to which national and international law are independent systems, which at some point can intersect, which, in turn, indicates the existence of general rules for resolving possible collisions.

The emphasis is placed on the fact that solving the problem of correlation and priority of international-legal and national norms in the event of their collision requires, first of all, revision (should be defined more clearly) and harmonization of the relevant norms of the Constitution and laws of Ukraine. As the current Constitution, as well as the Law «About international treaties of Ukraine», and other sources of constitutional law do not provide definitive answer to either the question of correlation of norms of international law with norms of national law, nor the question of terms of direct or prioritized application of international-legal norms within the framework of national law and order of Ukraine.

It is stressed upon the fact the Constitution of Ukraine establishes basic principles of operation of norms of international law within internal law and order of Ukraine as a legal basis for their implementation, but leaves out a number of vitally important issues related to the status of international law in the domestic legal system. In particular, the issue of place and possibility of direct

application of unratified international treaties still remains unresolved at the constitutional level.

Attention is drawn to the fact that the Law of Ukraine «About international treaties of Ukraine», which is not the act of higher legal force in relation to other laws, seeks to prioritize international treaties over all national laws that already exist or will be adopted. Such an approach, according to many experts, nevertheless must be established by the Constitution. It is also noted that Part 2 of Art. 19 of the Law of Ukraine «About international treaties of Ukraine» establishes a conflict of laws and does not indicate the absolute priority of one source of law over another, since a decision whether an international legal act is applicable in this particular case, if internal law appears to have inconsistency to it, refers to the independent competence of the courts of general jurisdiction.

The analysis of current sectoral legislation of Ukraine shows that the principle of «sectoral monism» is declared in Ukraine, according to which the law itself identifies priority of an international treaty in cases when an international treaty establishes alter rules than those recognized by relevant domestic law.

Attention is drawn to the fact that in absence of direct provisions of the Constitution concerning priority of international treaties over national laws, in the process of law enforcement in Ukraine, a situational priority of international treaties of Ukraine over laws in force is granted, that is, only in case of a conflict between an international treaty and a national law.

Summary of the article states that the need for clear legal regulation of legal force of international treaties is important for complete and effective provision of national interests of Ukraine in the domain of foreign policy.

Keywords: *international-legal treaties, implementation, legal system, domestic law, international law.*